3de. Jaargang — Curacao den 21en. Augustus 1886. — N° 138

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURACAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, en Aruba per drie maanden *fl.* 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar *fl.* 10,—
Afzonderlijke nummers *fl.* 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels *fl.* 0,50, voor elken regel meer *fl.* 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
OP CURAÇAO,
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.

De Agentuur
ten huize van de Heeren
JAN ELLIS, *Curaçao*, — Otrabanda.
JUAN CAPRILES, *Aruba*, — Playa.
JOSÉ A. ROSA HERRERA, *Bonaire*. — Playa.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel, fl 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.

SCHEEPSTIJDINGEN.
aankomst alhier:

21 Aug.	*Carácas*	van	New-York.
21 ..	*Maracaibo*	..	Maracaibo.
21 ..	*Harrison*	,,	Liverpool.

CALENDARIO.
Augustus.

22	DOMINGO	S. Joachim, c.
23	LUNA.	S. Felipe Benicio, c.
24	MARTES.	S. Bartolomé, apost.
25	RAZON.	S. Luis, rey di Francia,
26	HUEBES.	S. Ceferino, papa i m.
27	VIERNES.	S. José de Calasanz, c.
28	SABRA.	S. Agustin, ob. i dr.

STAND DER MAAN.
L. K. 22 Aug. 3 ure 6 m. P. M.

Opkomst der Zon:
25 Aug. 5 ure 24 min.
Ondergang der Zon:
25 Aug. 6 ure 12 min.

SCHEEPSTIJDINGEN.
vertrek van hier:

25 Aug.	*Maracaibo*	naar	Maracaibo.
30 ,,	*Duitsche st.*	,,	Hamburg.
3 Sept.	*Carácas*	,,	New-York.

Curaçao, 21 Augustus 1886.

Dat het jaar 1886 een buitengewoon en in vele opzichten vreemd jaar voor Curaçao is, was reeds van Januari af het onderwerp der gesprekken. Milde regens kwamen ons herhaaldelijk verrassen; de vruchtbaarheid van onzen bodem liet zich dientengevolge niet onbetuigd, en zelfs de vale rotsen en onoogelijke bergen staan reeds maanden lang met tropische weelderigheid in groen gewaad getooid. Deze week bezochten wij de beneden-districten van dit eiland. De regen van Zaterdag op Zondag jongstleden, men kon het den wegen aanzien, was ook daar overvloedig gevallen; de knetterende donderslagen, die ons in de stad hadden opgeschrikt, deden ook de angstige bewoners van daarginds beven in hun hutten van stroo en leem. Op de plantage Barbe, en wel slechts eenige meters van de pastorie, werd een arme woning door het weerlicht getroffen. Omstreeks halfzes uren sloeg de bliksem op de nok van een hut; schroeide hout en klei van den voorgevel, kwam boven de deur naar binnen, en, als door een wonder, vloog hij, zonder onheil aan te richten, langs den vader en de moeder des gezins, over de hoofdjes van drie kleine kinderen, en verdween door een halfopenstaand raampje, waarvan het houtwerk tot op eenigen afstand in het veld geworpen werd. Een sterke zwavellucht en een dikke stofwolk liet hij als geschenk achter.

Het scheen echter, dat reeds dagen te voren de natuur in abnormalen toestand verkeerde. Nooit zag men in de maand Augustus zoo hevige regenbuien over Curaçao neerkomen. Zeer naïef vertelde ons Sjon Giermo van Westpunt, hoe het zelfs bij de dieren viel op te merken dat zij van iets ongewoons en dreigends een voorgevoel schenen te hebben. De huisdieren verborgen zich; „ en, zeide hij, „ van Zaterdag tot Dins- „ dag kraaide er geen haan; de „ hoenders bleven angstig aan den „ voet van den boom, op wiens „ takken zij den nacht plegen door „ te brengen." Het volksgeloof hier wil, dat zulks voorteekenen zijn van „ guerra, awaceroe ó mortoe."; maar, gelukkig, is er tot nog toe van oorlog geen sprake, evenmin als tengevolge van die beroering in de natuur sterfgevallen te betreuren zijn: alleen de aankondiging van zware regens is bewaarheid geworden, ofschoon de hoofdzaak d. i. de orkaan van 17 Augustus geheel buiten alle berekening werd gelaten. Niemand vermoedde dat hij in aantocht was.

Inderdaad, de maand Augustus kenmerkt zich veeial door drogen en soms vrij hevigen wind. Dinsdag jl. echter liet het weer zich bedenkelijk aanzien. De zon kon zich des morgens tenauwernood een enkelen keer door de grijze bovenlucht, of later door de asch grauwe wolken een weg banen. Een stevige bries woei uit het Noord-Oosten ten Noorden. Om tien uren joeg een Noorden wind de golven der zee vademen hoog in schuim en vlokken boven de hooge rotsen uit van het beneden-district. Een uur later dreigde er van dien kant noodweer, toen de wind plotseling ging liggen, maar om met krachtige stooten uit het Noord-Westen zich te doen gevoelen. Zeer regelmatig was dus tot 12 uren deze cirkel-gang van den wind; en dat ons eiland zich toen werkelijk in een Cycloon, of windorkaan bevond, zal wel niemand meer betwijfeld hebben. Heviger dan in het jaar 1877 werden de beneden-districten door den orkaan bestookt. Te Westpunt donderde de zee tegen het strand, toen de wind om 2 uren scherp uit het Westen kwam, dat de rotsgevaarten schenen te beven, en hun grondslagen door golf- op golfslag als werden ondergraven. Eenige meters hooger dan negen jaren geleden sloeg thans de oceaan over de Groote Plaaye van Westpunt. Niet lang echter duurde hier de strijd. Van half-drie af hield de storm zuidwaarts, en omstreeks vier uren kwam hij geheel en met ontzettende kracht uit het Zuid-Oosten. Tegen 5 uren heerschte er kalmte; zware donkere wolken dreven aan uit het Zuiden, en hulden ons in een vreeselijk duister. Niet lang echter duurden die bange oogenblikken van rust. Eensklaps loeide een wind over de hooge bergen van Westpunt: met geweldige stooten en schokken viel hij neder, en deed de regenwolken stroomen van water uitgieten over het land.

De orkaan was toen in zijn volle kracht. Geen plantage bleef van zijn woede gespaard. Dammen en waterkeeringen werden verwoest, velden en akkers, waarvan over een paar weken een heerlijke oogst van vruchten te wachten stond, door bergstroomen vernield; de wegen lagen met cadoesjies en boomen bezaaid en waren door haast onoverkoomlijke rooien en ravijnen onbegaanbaar geworden. De steenen woningen zoowel als de schamele hutten moesten het allen ontgelden. Te Laguna, Kenepe, Westpunt, Savonnette en Barbe werden eenige, en op Fontein bijna alle stroohutten vernield. Het was een bange nacht voor die honderden en honderden arme menschen; want eerst om halfzeven uren des avonds kwam er een einde aan het vreeselijke noodweer, en in de voor- en nanacht was het volstrekt onmogelijk de arme bevolking ter hulp te stellen. Immers, geen weg of pad was vertrouwbaar. Gelukkig is den Curaçaonaars de deugd van menschlievendheid in hoogen graad eigen. De armen en behoeftigen hielpen dien nacht de armsten en meest geruïneerden; de Sjons leenden volgaarne een veiliger verblijf aan wie bij hen aanklopten: zoo kennen wij een edelen menschenvriend, den Heer C. Z. de Haseth, die aan meer dan 25 hulpbehoevenden of aan alles gebrekhebbenden liefderijk in zijne woning op Rif voedsel en onderkomen verstrekte.

'S Woensdags met zonsopgang hield ook eindelijk het onweer op, dat van 's nachts elf uren bijna onafgebroken gewoed had. Spoedig liep het gerucht dat dien nacht aan de Plaaye-Forti een vaartuig gestrand was. Oud en jong, groot en klein was uit de Sabana naar de Plaaye gesneld, en iedereen meende daarginds in volle zee het wrak te zien drijven van een Arubiaansche golet. Op verzoek van den Pastoor waren aanstonds een tiental kloeke visschers in twee canoa's in zee gestoken om het wrak te gaan verkennen. Ook de heer eigenaar van Knippe was inmiddels met eenige werklieden toegesneld om „ een gestrand" vaartuig hulp te verleenen. Gelukkig was die hulp niet van noode; immers het verongelukte schip bleek niets anders te zijn als een onzachlijk groote boom, die wellicht tijdens den storm ontworteld en van de Zuid Amerikaansche kust was komen aangedreven.

Dien dag zou in het kerkje van San Pedro de plechtigheid der Eerste H. Communie geschieden; geen der kinderen echter had zelfs de kerk kunnen genaken; eerst den volgenden dag werd dat feest gevierd. Omstreeks 10 uren in den morgen kwamen van alle zijden de jobstijdingen. De rampen, die de beneden- en middel-districten hebben geteisterd, vermeldden wij reeds. Iedereen was nieuwsgierig naar eenig bericht uit de Stad. Dat het ook daar gespannen had, leed geen twijfel. „ Arm Pietermaai!" dachten wij, toen wij langs den weg de eene treurmare na de andere moesten vernemen: „ Om half twee in den middag was van het Fort Nassau een noodschot gevallen."— „ De bevolking van Pietermaai was naar Scharloo en op den berg Altena gevlucht."—„ De huizen, aan den zeekant gelegen, hadden aan hun koraal en achtermuren veel geleden; ook de *Open-*

bare School was aan de zuid- en noordzijde eenigszins beschadigd geworden."— Aan den mond der haven was de boei weggeslagen, en bij het Riffort een verzanding ontstaan."— Later op den dag, en vooral Donderdag 's morgens kregen wij uitvoeriger verslagen van de aangerichte schade, die echter op Scharloo en op Otrobanda niet bijzonder groot is te noemen en zich tot de gewone uitwerkselen bepaalt van een hevigen storm. De verwoesting door den orkaan in de beneden-districten aangericht, en wel hoofdzakelijk onder de arme bevolking, blijft wel het meest te betreuren. Ook de in aanbouw zijnde kerk van San Wilibrordo heeft een zwaar verlies ondergaan. De spanning van het dak, die juist gereed was gekomen, werd door de hevige windvlagen in elkander geworpen en het houtwerk geheel verbrijzeld; ook het bovenstuk van den westelijken gevel is naar beneden geslingerd. Maar niet juist op deze laatst vermelde ramp willen wij hier zoo bijzonder wijzen; alleen en hoofdzakelijk bevelen wij aan de liefdadigheid onzer Lezers die ongelukkigen aan, wier oogst door den storm en het water vernield werd, en wier schamele woning omvergehaald is of hun niet dan bijna met levensgevaar nog tot schuilplaats dienen kan. De goede God schijnt voor dezen keer Curaçao's aanzienlijke ingezetenen te hebben gespaard, om den armen en zoo zwaar geteisterden evenmensch des te milddadiger bijstand te kunnen verleenen.— De Hemel beware verder ons Eiland voor een dergelijke ramp!

ORKAAN

di Dia Martis 17 di e loena-aki.

Poco dia fálta pa cumpli nuebe anja koe nos isla tabata destruir, nos por bisa, pa un orkaan pisar, koe a haci dia 23 di September 1877 un fecha di recuerdo tristoe pa nos toer di Curaçao. For di e anja-aí ta di comprende e ansia, coe cual principalmente habitantenan di Pietermaai ta spera loenanan di Augustus i September, koe ta loenanan di *mal tempoe* den nos regionnan-aki. E otro anjanan toer ansia tabata por nada; ma hustamente e anja-akí, koe ya toer hende por a pasa coe mas trankilidad, i koe ya nos a coeminza mira casnan lamanta den Pietermaai, nos isla a bolbe sinti un orkaan fuerte.

Ta algun dia caba koe tabata reina akí un calor insoportable i koe bientoe tabata masjar variable. Dia Martis pasar for di mainta tempran tabata soepla un bientoe duroe di Zuid-West i atmósfera tabata cargar. Mas banda di den día noticia alarmante a plama toer camina, koe vapor *Atjeh* a doena senjal koe su barometer ta baha i koe ta di spera un temporal serio. Ora pa ora e bientoe tabata bira mas i mas fuerte, lo ké a haci lamar coeminza crece, amenazando casnan koe ta na Zuid di nos isla. Toer hende a coeminza prepara nan pa abandona nan cas i busca un lugar mas sigur contra furia di lamar. Pa un ora di merdía canjon di *Fort Nassau*, segun disposicion toemar pa nos Gobiernoe despues di e orkaan di 1877, a doena senjal di peligro. E ora-aí toer hende di Pietermaai i Punda a coha camina pa ,, *Altena* i *Scharloo*, na oenda nan por a pone nan i toer nan efectonan di balor for di peligro. Bientoe di Zuid a sigi soepla fuerte asina te banda di siete ora di anochi, koe el a coeminza calma un poco i koe un tiroe i otro senjalnan a bin trankiliza poblacion, anunciando koe barometer ta subi, koe tempoe ta drecha.

Despues di un momentoe di trankilidad e tempoe a troca na donder coe weerlicht masjar pisar, koe a dura Dia Martis henter anochi té Dia Razon mainta pa cincoe ora.

Ora toer mal tempoe a pasa, toer hende a bolbe busca nan cas i e ora aí- nan por a mira resultado di dia anterior. Lo ké ta Otrobanda i Scharloo no a sufri nada; den Punda hopi di nan a perde algun pantji i un cas ó dos a haja algun scheur; Pietermaai tabata e biaha-akí atrobe víctima di mas grandi desgracia. Lamar a crece asina tantoe i tumba coerá di atras di casi toer casnan di cantoe di awa, i hopi di nan a manece jeen di piedra koe e ola grandinan a lastra trece aden. Misa di Nuestra Senjora del Rosario i Combentoe di Pader Predicadornan, asina mees koe "Union di San Hosé" a perde algun pantji i bentana.

Pa hende comprende cuantoe lamar mester a crece, ta suficiente koe nan mirá wafnan di Punda i Otrobanda como di Klipnan, koe a sufri hopi danjoe, i si nan sabi koe boei tabata lastrar for di su lugar te den forti dilanti di cas di Gobernador.

Noticia koe a jega na nos conocementoe for di coenucoenan ta hopi tristoe. Misa nobo di S. Wilibrordo su span di dak a cai. Kibra toer afó. Muchoo di e pober hendenan trahador a perde nan cas di jeerba i nan ta hanja nan awé na caja; un infinidad di paloe di fruta tabata rancar coe nan raiz i tirar den caminda; diferente salinja a desaparece completamente.

Si pérdida di bien temporal por ta causa di grandi aflicion, cuantoe mas esai lo no ta, ora koe hende perde toer lo ké nan tin di mas necesario, ora nan keda sin un dak pa cubri nan i nan familia. Asina anto, nos por bisa koe e hendenan di coenucoe ta esnan, koe mas a sufri i koe merece compacion di toer esnan, koe por alivia e desgraciadonan den nan miseria. Nos ta confia koe nos pidiementoe lo no ta en vano, si nos recomenda tantoe cientoe hende pober di coenoecoenan na benevolencia i caridad asina famar di nos lezadornan di Curaçao. Corda un momentoe, kiko jama pa un familia no tin na oenda ni riba kiko pone su cabez den frioe di anochi i di mees cada hende su manoe lo habri pa manda un auxilio na e desgraciadoenan di coenucoe.

Nos no por cera e revista-aki sin haci un homenage di admiracion na e disposicion koe jioenan di nos isla tin pa doena auxilio un na otro den momentoe di desgracia i di afliccion. Asina mees també nos lo tabata inhustoe si nos no a manifesta gratitud di habitantenan di Pietermaai i Punda na esnan di Scharloo i ceroe *Altena*, koe a habri nan cas pa toer toer hende, sin ningun distincion, koe tabata busca un lugar sigur pa refugia nan familia.

Si nos no tin di lamenta aki ningun pérdida di bida lo ké ta sin ningun duda un fortuna grandi, larga nos pidi Dios i spera tambe koe Curaçao, koe ta sinti caba un miseria espantosa, lo keda libér pa muchoe tempoe di asina sorto di desgracia!

Té na ora koe nos ta scirbi e noticia-aki nos no a informa nada di nos isla-roemannan, Bonaire i Aruba; ma ta di supone koe Aruba lo a sufri algoe, pasobra e vapornan di guerra Italiano, *Amerigo Vespucci* i *Flavio Gioia*, koe a drenta aki Dia Huebes mainta for di Colombia, a corre coe n'e temporal di Dia Martis net na haltura di e isla-ai. Toer e dos vapornan a sufri algun averia.

NIEUWSBERICHTEN.

CURAÇAO.

Gouvernements-Besluiten.

Curaçao, den 21n. Augustus 1886.

De Heer *Joseph Alfred Evertsz* bevoegd verklaard tot de uitoefening van de genees-, heel-en verloskunde in deze kolonie.

Vergunning verleend aan den Heer *H. F. Hamelberg*, predikant bij de Vereenigde Protestantsche gemeente alhier, om eene dienstreis te maken naar het eiland *Bonaire*.

Bij eene op den 20n Juli j. l. op het eiland *St. Martin N. G.*, gehouden verkiezing van een Landraad, is de Heer *D. C. van Romondt*, die aan de beurt is om in de maand November e. k. als zoodanig aftetreden, met 23 stemmen herkozen.

De Gouvernements-Secretaris,
HELLMUND.

— Zr. Ms. Stoomschip Atjeh is Donderdag jl. des voormiddags naar de eilanden Bonaire en Aruba vertrokken.

— De Italiaansche oorlogsbodems Amerigo Vespucci en Flavio Gioja zijn dienzelfden dag van Colombia hier aangekomen. Op de hoogte van Aruba werden zij den 17n dezer 's middags om 4 uren door den storm beloopen, en leden eenige averij.

— De heer ABRAM NAAR, geboortig van Curaçao, is te Marburg tot Doctor in de Scheikunde, enz. gepromoveerd.

NEDERLAND

Sinds de „vredelievende" politiek in Atjeh door de regeering als regel is aangenomen, hebben onze soldaten al den tijd dat wij met de Atjehers overhoop liggen, geen kwader dagen beleefd dan tegenwoordig. Dank die verzoeningsgezinde tactiek zijn wij dan ook langzamerhand zoo achteruitgesukkeld, dat ons gebied in het Atjehsche rijk zich thans uitstrekt over eene oppervlakte van eenige honderden hectaren, die wij voortdurend nog met het zwaard in de hand tegen onverzoenlijke vijanden moeten verdedigen.

Er is echter nog een andere, veel vreeselijker ramp, die zoo ontzettend veel verwoestingen onder onze dapperen ginds aanricht, nl. de *beri-beri*, die hen bij honderdtallen te gelijk voor den dienst ongeschikt maakt. Aan eene correspondentie uit Kotta-Radja aan het *Handbl.* ontleenen wij eenige hoogst belangrijke mededeelingen omtrent den toestand van het Indische leger.

Daar heet het, dat het leger volgens de jongste formatie ongeveer 16000 man infanterie telt. Hiervan komen pl. m. 10000 man den 18 veldbataljons ten goede, terwijl de overige 6000 man door den geheelen archipel in verschillende garnizoenen zijn verspreid. Van deze laatsten zijn ongeveer 2 | 3 tijdelijk ongeschikt voor den velddienst, zoodat nominaal over pl. m. 12000 solide manschappen kan beschikt worden.

Dit zou de toestand moeten zijn, doch in werkelijkheid zijn er thans in het leger, buiten hen, die tijdelijk ongeschikt zijn, ongeveer 3000 beri-beri-lijders, zoodat, wanneer er geen afdoende maatregelen worden genomen, men met zekerheid kan zeggen dat binnen den tijd van 6 maanden schier geen valide soldaten meer in de gelederen zullen zijn.

Herhaalde malen doet zich het geval voor, dat Europeesche militairen, die nog geen zes maanden in het land zijn, naar Atjeh worden gezonden, om van hier binnen een maand met zware beri-beri te worden geëvacueerd. In het meest gunstige geval gaan er maanden voorbij, voordat zulk een man weder in staat is dienst te doen. Als regel kan men aannemen, dat een beri-berilijder voor den dienst te velde nimmer meer geschikt wordt.

Die hoogst treurige toestand is grootendeels aan de tegenwoordige regeering te wijten, wat men moge er van zeggen wat men wil, men moge in zeer geleerde beschouwingen treden over de oorzaken dier verschrikkelijke ziekte, maar *gebrek aan goede voeding* is de hoofdoorzaak.

Den 1en Juli is er in Atjeh uit zuinigheid een voedingstarief ingevoerd, dat op andere plaatsen in Indië misschien voldoende, maar in Atjeh beneden alle kritiek is.

De correspondent noemt daarna op wat een Indisch soldaat zoo al te eten krijgt. Menig gevangene in onze Hollandsche tuchthuizen zou het reeds van schrik besterven als men hem eens kwam vertellen, dat hij aan het Indische „voedingstarief" zou onderworpen worden.

— De heer Hofdijk verzoekt aan het *Hbl.* de volgende regelen openbaar te maken. Hij zou het zeer op prijs stellen, indien de andere Nederlandsche dagbladen ze overnamen.

„ Aan *allen* — ze zijn *zoo* vele honderden, dat ik tot ieder hunner het woord der erkentelijkheid niet richten *kan!* mijn innigen, innigen dank voor de heerlijke wijze waarop zij den 2en Juni voor mij en de mijnen tot een prachtigen, een onvergetelijken Gedenkdag hebben gestempeld."

— 9 Aug. De Socialistische oproeren te Amsterdam zouden in betrekking staan met die welke in Denemarken en Noorwegen plaats hebben.

— Uit bijzonderheden, welke nog worden medegedeeld over het ongeluk der beide toeristen op den *Gross-Glockner*, blijkt de onjuistheid der gissing, dat het gezelschap door een lawine is bedolven. Markgraaf Pallavicini en de heer Crommelin hebben met de gidsen de beklimming van de Glockner-spits langs den steilen noordkant ondernomen en schijnen zelfs hun doel vrij dicht genaderd te zijn, toen een van hen viel en ook de anderen, die met een touw aan hem waren verbonden, in zijn val medesleurde. Men vond de vier lijken op den *Glocknerkaar*, een gletscher, die tusschen de spits en den kant, waar de bestijging werd beproefd, in noordoostelijke richting naar den *Pasterze*-gletscher daalt. Pallavicini vond dus den dood dicht bij de plek, waar hij vóór tien jaren — 18 Aug. 1876 — met drie gidsen met levensgevaar de Glockner-spits beklom.

Het eerst werd gevonden het verminkte lijk van den gids Rubesvier. Een stuk van het touw was nog om zijn middel bevestigd, en een arm was van het lichaam gerukt. In zijn nabijheid lag de hoed van een der toeristen, die blijkbaar de Glocknerspits reeds tot op een afstand van 100 meter waren genaderd.

BUITENLAND.

ROME, tot 9 Aug.— Het bericht, dat Z. H. de Paus bedenkelijk ziek was, is tegengesproken.

— De oppositie der Fransche regeering tegen de onderhandelingen van het Vaticaan met China wordt scherp door de *Osservatore Romano* gegispt.

— Het Vaticaan heeft een bijzondeeren afgezant naar Parijs gezonden.

— Paus Leo XIII heeft den heer Grévy de verzekering gegeven, dat de nuntiatuur te Peking volstrekt niet Frankrijks belangen zal benadeelen.

— Den 2n Juli hebben zich naar het Vaticaan begeven de kardinalen Simeoni en Zigliara, voorts Mgr. Jacobini, aartsbisschop van Tyrus en

secretaris der Propaganda, de hoogeerw. pater Larocca, generaal der Dominicanen, en ridder Melandri, directeur van de drukkerij der Propaganda, en hebben Z. H. het derde deel aangeboden der volledige werken van den H. Thomas van Aquinen. Zooals men weet, heeft de H. Vader het initiatief genomen tot deze belangrijke uitgave bij een *motu proprio* van 18 Januari 1880. De Paus had zelf reeds het geheele plan der uitgave bewerkt. Het derde deel, hetwelk thans de drukkerij der Propaganda verlaten heeft, is een foliant van 650 bladzijden. Het bevat de commentaren op de boeken van Aristoteles *de Coelo et Mundo*, *de Generatione et Corruptione* en *Meteorologicorum*. Z. H. heeft zich gewaardigd, zich geruimen tijd bezig te houden met het boekdeel, hetwelk hem door de kardinalen werd aangeboden, en zijn hooge tevredenheid uit te spreken, zoowel over de uitmuntende aanteekeningen, die getuigen van grondig wetenschappelijke onderzoek, als over de typographische uitvoering.

— De uitslag van de verkiezingen voor de Gemeenteraden door geheel Italië is een ware triomf geweest voor de Katholieken. In verreweg de meeste groote steden, en inzonderheid te Rome, heeft de katholieke partij haar candidaten zien zegevieren. Terwijl de Katholieken zich bij de verkiezingen voor de Kamers van stemmen onthouden, volgens het voorschrift van hun geestelijk opperhoofd: "Noch kiezers, noch gekozenen", laten zij bij de gemeenteraads-verkiezingen zien over welke macht en welken invloed zij in Italië te beschikken hebben. Indien de katholieke partij niet op de behaalde lauweren inslaapt, maar haar kracht en eenheid blijft handhaven en versterken, zal zij Italië dwingen, de oogen te openen voor het feit, dat het aan haar behoefte heeft, om de revolutie en het socialisme te bedwingen, die meer en meer dreigen het schiereiland te overweldigen. Alleen de katholieke partij kan Italië beveiligen tegen de aanslagen der revolutie en het een waardig, duurzaam, in het binnenen buitenland geëerbiedigd Gouvernement verschaffen.

ST. PETERSBURG. — Zeer tegenstrijdige berichten verneemt men in de laatste weken omtrent de bewegingen van het Russische leger in het Zuiden des lands. Volgens sommige bladen trekt Rusland meer en meer troepen in Bessarabië samen, alsmede in de havens der Zwarte Zee en in Caucasië, zooals dat te doen gebruikelijk is, wanneer er een oorlog op til is. Die bladen meenen, dat Rusland het op Turkije wil wreken, dat zijn politiek drijven in Bulgarije in de verkeerde richting is gesprongen. Naar andere berichten willen doen gelooven, beoogt Rusland alleen een voortdurende spanning in Bulgarije gaande te houden door een sterke legermacht gereed te hebben, die in een voorkomend geval onmiddelijk Bulgarije zal kunnen bezetten.

—Men meld dat de Porte besloten heeft een legerkorps van 80,000 man te laten blijven te Cossova, in Macedonie. Zij vreest voor de al meer en meer veld winnende meening dat Rusland eerlang Bulgarije zal bezetten en Oostenrijk Servië. Aan koning Milan heeft zij opheldering gevraagd over het bijeentrekken van Servische troepen aan de Turksche grens.

BERLIJN, 2 Augustus. — De Mgr. Haffner Bisschop van Mainz, heeft een herderlijken brief tot zijn geloovigen gericht betreffende het Socialisme. Daarin wordt op den heilzamen invloed gewezen, dien de Kerk uitoefent om onder de geloovigen de verderfelijke dwalingen van die leer en haar rampzalige gevolgen voor de maatschappij tegen te gaan.

— Een anarchist, Rauttermeister genaamd, is te Mannheim in hechtenis genomen.

— Keizerin Augusta is te Gastein, waar ook Keizer Wilhelm en Prins von Bismarck vertoeven, heden middag aangekomen.

PARIJS, 1 Augustus. — Nu de Lesseps op het punt is, om ook met buitenlandsch kapitaal den uitslag zijner onderneming te verzekeren, zijn alle bladen van Frankrijk gevuld met artikelen waarin op het patriottisch gevoel hunner lezers gewerkt wordt. In die merkwaardige kennisgevingen en ophelderingen wordt beweerd, dat, mocht de Lesseps' onderneming bij gebreke van Fransche hulp [schipbreuk komen te lijden, aanstonds de Amerikaansche, Engelsche en Duitsche strandroovers hun slag zullen slaan en het kanaal in eigen handen zouden krijgen en dan zelf gaan voltooien.

— 8 Aug. Ten getale van 150,000 zijn de nieuwe inschrijvers voor het Panakanaal opgekomen. Zulk een uitslag had niemand verwacht.

— 8 Aug. Generaal Boulanger wordt in de Parijzer bladen heftig aangevallen over zijne ontkenning, dat hij aan den Hertog van Aumale den brief van dankbetuiging [zie ons vorig nummer] zou geschreven hebben. Sommigen beweren, dat de minister-president van gevoelen is, dat Boulanger onmogelijk zijn ministerieële portefeuille kan blijven behouden.

MUNCHEN, 31 Juli. — De Prins-regent Luitpold heeft tot Z. H. den Paus een eigenhandig schrijven gericht, waarin hij verzekert, dat hij het als zijn bijzonderen plicht beschouwt voor de Katholieke belangen in Beieren te waken.

LONDEN, tot 9 Aug. — Gedurende vele dagen reeds is de stad Belfast ten prooi aan wanordelijkheden; vele personen werden gedood en onderscheidene winkels geplunderd. De politie zal door militairen vervangen worden.

— De staatkundige gezindheid in Engeland openbaart zich tegenwoordig ook in de dameshoeden. Conservatieve hoeden dragen als kenteeken gele en witte *primula's*, de "unionistische" zijn versierd met Chamberlain's lievelingsbloemen: orchideeën, en de voorstandsters van *homerule* dragen het Iersche klaverblad met blauwe korenbloemen op haar hoeden.

INGEZONDEN.

Een uitstapje naar „beneden".

—o—

(*Vervolg.*)

Zie zoo, daar zijn we op onze tweede pleisterplaats. Een weinig voorbij Lagoen draait ge rechts af; men zou eerst meenen de wildernis in, maar aldra ziet men op 't onverwachts eenige flink in steen opgetrokken gebouwen van netten stijl, als zoovele tooverkasteelen voor zich verrijzen. Gij zijt hier op een terrein, den Engelschen Heer Godden toebehoorend. Den wel ietwat wijdschen doopnaam "Newtown" wilt ge het plekje gaarne toegeven, zóó gunstig stemt het u reeds bij den eersten aanblik. Men kan uit de groote onkosten, hier gemaakt, gereedelijk besluiten tot den omvang der verwachtingen omtrent die gronden door den eigenaar en exploiteur gekoesterd; en waren die verwachtingen verwezenlijkt geworden, dan inderdaad zou die verlaten plek allicht in eene nieuwe stad herschapen zijn geworden. Men wil immers weten, dat de eigenaar wel degelijk zijne verwachtingen op goud of zilver of koper had gesteld. En toch, wat zoo menigwerf gebeurt, schijnt ook hier het geval te zijn geweest: de geologie met haar zusje de geognosie, waar overigens de Heer Godden zeker opperbest in 't huis is, heeft zich thans wederom eene onzekere wegwijzeres getoond. De zekerste, aan verwachting rijkste sporen van welk metaal dan ook, die men duidelijk begrijpt dat er moeten geweest zijn, schijnen op niets te zijn uitgeloopen; althans, sedert geruimen tijd zijn alle werkzaamheden gestaakt, en zijn slechts drie personen: een opzichter, machinist en kok, de eenige bewoners en bewakers. Toch, al snorren er geen vliegwielen en drijfriemen meer in het ruime machine-huis, al rammelen er geen wagens meer over de verlaten rails, al klapperen er geen hamers meer op de aanbeelden in de groote ruime smidse, al hoort men niet meer het gezang der mijnwerkers weerklinken in het diepe dal, al roept de heldere klok geen honderden van gespierde werklieden meer te zamen voor werk of schofttijd,—toch prijst men gaarne en terecht de werken op Newtown als een mijnwerk van den eersten rang. Iets anders kon men overigens ook moeielijk verwachten van den energieken stichter John Godden, die zoo gezegd nog maar op zijn jongelingsleeftijd het uitgebreide in alle opzichten onberispelijke mijnwerk-etablissement op de plantage Sta. Barbara in 't Oost-district zijn bestaan gaf — dat, jammer genoeg, echter om gewichtige redenen, slechts door weinig bevoorrechten te bewonderen is. Wie dáár den stouten ondernemingsgezinden Engelschman in zijne stichting heeft leeren kennen, kan niets anders van hem verwachten dan duurzaam en degelijk werk. Dat ook Newtown dit is in alle opzichten, bemerkten wij al spoedig. De vriendelijke, gastvrije opzichter, Mr. Cockfieldt, was zoo goed, ons door het noodigen aan zijn landelijken lunch-disch eenige nieuwe levensgeesten te bezorgen als voorbereiding voor den wel eenigszins vermoeienden bezichtigingstocht, waarop hij ons voorts met alle voorkomendheid rondleidde in alle gebouwen en afdeelingen.

Het gebouw, waarin gij vertoefd hebt, om uit te rusten en den inwendigen mensch te versterken, is de directeurs-woning: een werkelijk confortabel, degelijk en net gebouw; vandaar komt men langs of door de even sterke en gemakkelijk ingerichte stallingen, magazijnen, regenbakken, opzichterswoningen, keukens en loodsen voor de werklieden, den berg op. Het belangrijkste gedeelte dezer plaats vormen de tunnel, het groote machine-huis en de smidswinkel. Bijna een mijl diep kan men aan deze zijde (en aan de andere zijde nog verder) in de ingewanden van den hoogen bergrug doordringen. Het is nu in dien eenzamen verlaten tunnel vunzig, zwoel en muf; maar in het machine-huis vindt ge den krachtig werkenden ventilator, die, (in beweging gebracht door dezelfde stoommachine, welke voor de groote luchtdruk-boormachine noodig is,) tijdens de werkzaamheden voor versche lucht zorgde in den tunnel en te gelijk den rook en het stof uitdreef door de ontploffingen ontstaan. Het grootste gedeelte van de tunnel werd geboord met behulp van den reusachtigen ontzagin boezemenden „air-compressor" in het machine-huis buiten den tunnel. Een stoommachine van ongeveer 15 paardekrachten bracht hem in werking. De droge lucht, daardoor samengeperst, werd door luchtdichte buizen tot het einde van den tunnel geleid, waar zij haar kracht meedeelde aan een of twee boortoestellen naar verkiezing. Werkt de saamgeperste lucht in zulk een machine slechts met 60 ponden drukking per boor, dan verkrijgt de stale boorstift reeds ongeveer 325 stooten in de minuut, waarvan iedere stoot met een kracht van 550 ponden in het geboorde gat neerkomt, zoodat iedere boor gemiddeld 60 centim. per minuut diep kan boren. Wel een enorm verschil in spoed met onze Curaçaosche manier van boren, waarmede men nauwelijks per minuut 4 centim. diepte verkrijgt. Waren er eenmaal in genoegzaam aantal gaten geboord, dan werden die met dynamietpatronen op de gewone wijze gevuld en tot losbarsting gebracht, terwijl het los geraakte gruis en steenpuin met tramcars tot buiten den tunnel werd gevoerd. Het middelbaar voordeel, dat bij groote werken het boren met zulk een machine oplevert, boven het bij ons bekende boren met de hand, wordt berekend tusschen de 30 à 40 percent te zijn. Jammer alleen, zegt men, na alles bezichtigd te hebben, dat eene aan zulke verwachtingen rijke en met zoo vele schatten [in gebouwen en machines] verrijkte plaats thans tot zulk eene droeve werkeloosheid gedoemd is en wellicht voor altijd! want algemeen is men van gevoelen, dat de werkzaamheden op Newtown niet meer zullen worden hervat ten gevolge van den al te geringen voorraad van ertsen of andere delfstoffen. Met een soortgelijken indruk, als men gevoelt bij het bezoek van eene oude statige ruïne, een indruk, die ons de ijdelheid en vergankelijkheid van het aardsche zoo handtastelijk voor den geest brengt, verlaten wij deze merkwaardige plek gronds, na hartelijk afscheid te hebben genomen van onzen vriendelijken gastheer. En verder gaan wij over de plantage Knippen langs slechte zelfs gevaarlijke wegen, aan de linkerhand bijna voortdurend begeleid door een verrukkelijk vergezicht over den blauwen, oneindigen waterspiegel der zee, die in onze onmiddelijke nabijheid is, naar de pastorie van Westpunt, waar de goede Pastoor Smits ons heeft uitgenoodigd den nacht over te blijven. 's Middags om 3 ure staan wij op Westpuntschen bodem. Veel meer dan eene eenvoudige kleine kerk met pastorie, zusterwoning en school, een heirleger van visschers en geheele gelederen van hunne canoas op 't strand, met de oneindige zeevlakte tot achtergrond, valt er hier niet te zien. Maar van die eentonigheid, verlatenheid en afzondering merkt men niet veel, wanneer men, gelijk wij, als vrienden en oude kennissen met den gullen vriendelijken pastoor onder genoegelijken kout te zamen zit. Wij waren blijde, dat wij, vooral door vroolijke herinneringen van ouden datum uit onzen studenten-tijd, den goeden Pastoor eene ontspanning konden bezorgen, die hem anders wel weinig ten deel zal vallen op zulk een verlaten uiteinde van ons eiland.

In zulke oogenblikken is het zonde, dat het laat wordt en er aan slapen gedacht moet worden. Edoch ook wij ondervonden weder, dat de oude Morpheus soms een looden schepter laat voelen; en toen wij 's morgens na het bijwonen der H. Mis en versterkt door een goed ontbijt onzen gastvrijen vriend slechts zeer noode en even loodzwaar tot afscheid de hand moesten drukken, om onze reis voort te zetten over Savonette, Wakaö naar Barber, ondervonden wij ook weder dat „scheiden soms o zoo hard valt."

[*Slot volgt.*]

NOTICIA.

Asociacion catolicanan na Alemania.

Dia Domingo 20 di Juni pasar tabatin na Dortmund un reunion central di asociacionnan di toer obrero catolica Aleman. Nada menos koe 57 sociedad tabata representar-ai. Esai só lo tabata basta caba pa doena e reunion un significacion grandi, ma su importancia a bira ainda muchoe mas grandi coe presencia di Dr. Windthorst, hefe di Catolica Alemannan.

Un dia promer Dr. Windthorst a jega na Hannover, i ai, na estacion di ferro-carril, el a haja *kerkbestuur* catolica, capelan Löhers, Sr. Lenzing, redactor di *Tremonia*, i un multitud enorme di particular, koe tabata speré, mientras tabatin un wagen toer adornar coe flor pa hibé su cas. Ora el a parce den estacion tabatin un aclamacion general; e anochi-ai masjar hopi cas tabata iluminar na su honor i tabatin un paseo triunfal coe luz, na cual mas di 2000 hende a asisti. Despues tabatin un reunion di preparacion i mas di 5000 persona tabata presente. Ai den e reunion capelan Löhers a toema palabra na nomber di toer hende presente pa haci homenage na Dr. Windthorst como preparador di e caminda koe a conduci na e paz koe ta reina awé den Estado coe Iglesia i como protector di obrero alemannan. Despues di Löhers Dr. Windthorst a toema palabra p'é rechaza humildemente toer e honornan hacir na su persona.

„Promer, Windthorst dici, maské mi tabatin fortuna di toema parti den e lucha eclesiastico-politico, sin

embargo ta di gradici solamente na bon entendimiento di Emperador i Papa, koe e lucha-ai, manera ta parce, a jega na su fin: na nan antò, no na mi, nos debe toer nos reconocementoe. Lo ké ta traha na favor di interes materialnan di obreronan, ta sigur koe Centro a contribuí hopi, ma un hende só no por haci nada si su partida no apoyé; si tin di gradici p'esai, gradici anto e elector catolicanan, koe tabata asina fiel banda di Centro i koe *lo keda* fiel.

Manifestando na fin su gratitud pa e recepcion cordial, koe el a haja, Dr. Windthorst a declara koe é ta acepté na nomber di Centro Catolico; ma no pa su persona. "Ami, pa mi,—el a sigi—solamente mi por priminti boso, koo, apesar di mi 75 anja di edad, mi ta spera di keda lucha, manera mi a lucha te awé, pa libertad di Iglesia i pa bieuestar di obreronan tó na mi ultimo rosea."

Dia Domingoe, despues di un misa solenne, tabatin un paseo di e 57 asociacionnan, coe 14 banda di música, pasando dilanti di cas di Windthorst pa nan bai na *Fredenbaun*, na oenda mas di 12.000 hende tabata spera e procesion. Principalmente dilanti di cas di Windthorst entusiasmo di miembronan di e asociacion catolicanan a jega na su colmo, ora nan tabata coeminda nan hofe ilustre coe bandera i koe é, den su bentana, tabata corresponde nan coemindamentoe amigablemente. Na *Fredenbaun* tabatin e anochi-ai concert, canto, un gran discurso di Windthorst i fuego artificial.

¡ Honor na Catolicanan di Alemania, koe no ta larga ningun ocasion pasa sin doena prueba nobo di nan entusiasmo i amor pa causa santa di Iglesia! Koe nan sirbi di egemplo salvador pa e jioenan indiferente den sufrimentoe di nan Mama!

Un precioso regalo.

Granmama di Alfonso XIII, e mucha-Rey di Spanja, a regalé tres perla pa é usa como boton di camisa. E perlanan ta costa *diez-cincoe mil* gulden.

Un desgracia.

bien tristoe a sosode durante un representacion, koe tabatin na Calais den un cas koe nan ta domestica toer sorto di animal. Un tal Byon, koe mester a haci papel di macacoehende, tabata atacar pa un leon, i bao di bista di henter concurrencia e animal furioso a cuartiza e desgraciadoe hende-macacoe.

Un neger-pader.

Catholic Review [Revista Catolica] di New-York ta participa, koe Reverendo Senjor August Folton,—un jonkman neger, koe Mgr. Baltes a manda na Colegio Urbano di Roma pa caba su estudio eclesiásticonan,—tabata ordenar pa pader den Ciudad Eterna. E pader nobo a reza su promer Sacrificio di Misa den Basílica di San Pedro. Rev. Senjor Folton ta promer pader neger, koe Estados Unidos a doena na religion Católica, lo ke ta, sin duda, prueba di civilizacion i progreso di e raza-aí na América.

Dos paar di mea.

Poco tempoe pasar Reina di Italia a encarga un paar di mea di seda cerca un mucha muher, koe tabata recomendar n'é, doenando e mucha 20 lira (franc) pa é coempra cos di trabao. Reina a loebida completamente lo ké a pasa; ma dia el a haci anja, el a ricibi su paar di mea huntoe coe un boenita carta di felicitacion. E Reina a cohe un otro paar di méa el a jena un pia coe placa i e otro pia coe cos dusji, i el a manda nan pa su amiga coe n'e carta-aki: "Bo meste scirbi mi, mi bon jioe, cual di e dos pianan di mea bo a gusta mas." Manicé mees Su Magestad a haja respondi: "Apreciada Senjora Reina! Toer e dos meanan a causa mi basta hopi joramentoe. Papá a kita esun coe placa for di mi, i mi roeman homber a toema esun coe cos dusji."

Flor na sucoe.

Comementoe di flor ta bini mas i mas na moda na América. Ultimo novedad di e sistema nobo di *pasa boca* ta *Violeta* na sucoe, koe ta costa seis fuerte pa liber. Blatji di *Rosa* pasar na sucoe ta muchoe na smaak també. Mucha muhernan naturalmente ta di principal comedor di blatji di rosa, koe ta costa diez fuerte pa liber.

Schijndood.

Na Clinton (Kentucky) tabatin un caso di *schijndood* den ultimo dianan. Un tal George Daniels, un homber di 80 anja, a moeri. Nan a hinké i ceré den su caha i toer cos tabata preparar pa deré. E pobercitoe a keda cerar durante 20 ora den un estado di completa paralizacion, i un kehamentoe den e caha a haci su familianan comprende koe é morto no tabata morto, i naturalmente nan a habri su caha. Despues di largoe ratoe, koe Daniels a bini poco-poco n'é mees, el a declara, koe é tabata tende perfectamente toer cos koe tabata sosode banda di dié, ma koe é no por a doena ningun senjal di bida, té koe porfin é por a suspira.

Crediteuren en Debiteuren in de nalatenschap van wijlen Mgr. H. J. A. van Ewijk, in leven titulair Bisschop van Curaçao en Vicarius Apostolicus van Camaco, gelieven zich tot het voldoen der REKENINGEN vóór 1° October a. s. te wenden tot den ondergeteekende.

Curaçao, 13 Augustus 1886.

H. J. REYNEN.
Admin. Vic. Apost.

Toer hende, na kende sucesion di difuntoe Mgr. H. J. A. van Ewijk, koe tabata Obispo titilar di Curaçao i Vicario Apostólico di Curaçao, debe algo, asina mees toer esnan, koe debe algo na e sucesion-ai, lo ta asina bon di dirigi nan cerca é, koe ta firma aki abao, promer koe dia 1° di October di e anja-aki, á fin di arregla CUENTANAN di e sucesion.

Curaçao, 13 Augustus 1886.

H. J. REYNEN.
Admin. temp°. di Vicariato.

TIJD-TAFEL.

DE STOOMSCHEPEN VAN "THE RED D LINE"

TUSSCHEN

NEW-YORK,

LA GUAYRA, PUERTO CABELLO, CURAÇAO EN MARACAIBO.

1886.	Caracas.	Valencia.	Philadelphia.	Caracas.	Valencia.	Philadelphia.
Vertrekt van NEW YORK....	Juli 10	Juli 22	Aug. 4	Aug. 14	Aug. 26	Sept. [illegible]
Komt aan te CURAÇAO.....	17	29	11	21	Sept. 2	15
Vertrekt van "	20	31	12	24	4	16
Komt aan te PTO. CABELLO.	21	Aug. 1	13	25	5	17
Vertrekt van	21	2	13	25	6	17
Komt aan te LA GUAYRA..	22	3	14	26	7	18
Vertrekt van " ..	27	7	19	31	11	23
Komt aan te PTO. CABELLO	28	8	20	Sept. 1	12	24
Vertrekt van "	28	9	20	1	13	24
Komt aan te CURAÇAO.....	29	10	21	2	14	25
Vertrekt van "	30	11	23	3	15	27
Komt aan te NEW YORK.....	Aug. 6	18	30	10	25	Oct. 4

STOOMSCHIP MARACAIBO.

Vertrekt van CURAÇAO..........	Juli 21	Aug. 1	Aug. 13	Aug. 25	Sept. 5	Sept. 17
Komt aan te MARACAIBO..........	22	2	14	26	6	18
Vertrekt van "	28	8	20	Sept. 1	12	24
Komt aan te CURAÇAO............	29	9	21	2	13	25

IMPRENTA DE LA LIBRERIA.